

Simbol Vaše sigurnosti

LOVĆEN
OSIGURANJE A.D.

“Lovćen auto” DOO Nikšić

Nikšić, Bulevar 13 jul bb, tel/fax: 040/252-660, 252-661;
Ž.R. 535-152-11, 550-6085-64, 505-87321-08

NIKŠIČKO POZORIŠTE

Pozorište

Broj 16. Godina 54. Februar, 2010. godine

BESPLATAN PRIMJERAK

• Međunarodni festival glumaca Nikšić 2010
Sedam predstava u zvaničnoj konkurenciji

NIKŠIČKO POZORIŠTE

međunarodni festival glumca

Nikšić 2010

• Lider menadžment tima
Veljko Mićunović

16.-21.
februar

• Predsjednik Pozorišnog savjeta Goran Jevrić
Festival uprkos krizi - bolji i kvalitetniji

Festival kvalitetne glume

Ibiće Festival Nikšićki, međunarodni, Festival glumca, ili rečeno njegovim originalnim nazivom „Međunarodni festival glumca Nikšić 2010“. Ta glumačka smotra „zadržala je kontinuitet, uprkos bojazni da će zbog posljedica globalne ekonomske krize biti odložena, ili možda bijenalno organizovana. Za pripremu i realizaciju programa Festivala bila je odlučujuća podrška Vlade Crne Gore, Ministarstva kulture, sporta i medija i Opštine Nikšić. Osim činjenice da se nije odustalo od februarskog glumackog nadmetanja u Nikšiću, Festival će ove godine, sudeći prema najavama menadžmentskog tima, dodatno dobiti i na kvalitetu. To nije prvi put da upravo u kriznim vremenima nastaju velika umjetnička djela i događaji. Taj obrazac, ako ga uopšte ima, bio je izgleda primjenjiv pri selekciji predstava za ovogodišnji zvanični program „Međunarodnog festivala glumca“. Sedam predstava, žanrovske različito određenih, čiju radnju ' nose' poznata glumačka imena, govore da ovogodišnji festivalski program obećava, ali i obavezuje. Obećanje se odnosi na publiku, koja na kraju krajeva i daje sud o kvalitetu viđenog, a obaveza se vezuje za sve nas koji smo zaduženi za njegovu pripremu i realizaciju. Jer Festival valja čuvati i njegovati kao jedinice. On to ustvari i jeste, jer je po svojoj formi i sadržini jedinstven u Crnoj Gori. Kao takav prepoznatljiv je i u okruženju, gdje su po njegovom modelu rađeni slični festivali.

O njegovom značaju dobro su upoznati pozorišni stvaraoci ne samo iz regionala, već iz Europe i cijelog svijeta. Za učešće na nikšićkom Festivalu lani i ove godine bili su zainteresovani teatri iz Italije, Francuske, Mađarske, Rusije... Žeљa organizatora - „Nikšićkog pozorišta“ nije samo da zadovolji formu, već da Festival i suštinski postavi na internacionalni plijedastal, mjesto gdje bi se susretali, upoznavali, razmjenjivali misljenja i iskustva pozorišni poslenici sa svih meridijana svijeta. Tome uostalom i služi pozorišna umjetnost, kao kulturna. Znam da će dobiti poznavaoči pozorišnih prilika reći da festival manje forme, kakav je nikšićki, to ne može u potpunosti postići. Da, to mišljenje je ispravno, ali se vrijedi boriti za veće i bolje od postojećeg. To postojeće, znači da „Nikšičko pozorište“ još uvijek nema svoju scenu, pa je zbog toga i „Međunarodni festival glumca“ teatarska smotra na kojoj se takmiče predstave manjih formi. Dobri poznavaoči crnogorskih prilika rekli bi da je Nikšić nepravedno zapostavljen na kulturnoj mapi. Vratiti ovom gradu pozorište (čitaj scenu) znaci da će se vratiti i onaj prepoznatljivi duhovni šarm ovog grada, ogledan kroz različite vidove umjetničkog stvaralaštva, koje na kraju sublimira pozorište. Da Nikšić i njegovi umjetnici nijesu znameniti, zasigurno ne bi ni veliki Tin Ujević 1932. godine upravo u ovom gradu objavio svoju zbirku „Auto na korzu“. Možda će nekom ovo razmišljanje zvučati kao lokal – patriotizam. Ali, ne. Naprotiv! Ovo je samo želja da se izade iz lokalnih okvira, nuda i stremljenje ka nečem većem i boljem. To je samo želja za boljim i većim umjetničkim sadržajima, koji će biti realizovani pod sopstvenim krovom i sa sopstvenim snagama, ma gdje oni radili ili stvarali. Ovaj grad, (treba li podsjećati?), iznjedio je brojna umjetnička imena, koja bi mu se rado, na ovaj ili onaj način vratile. Za tako nešto im, naravno, trebaju uslovi. To se posebno odnosi na mlade ljude, koji studiraju umjetničke akademije. Stoga je od ove godine na Festivalu glumca pokrenuta ideja da se ubuduće redovno u off programu izdvoji segment za studente glume. „Oni su važni i biće glavnii u pozorišnom stvaralaštvu i na festivalima“, tvrde u selektorskom timu Festivala glumca. To je praksa razvijenih zemalja, koju bi trebalo primijeniti i na ovim prostorima. Ta ideja se već pretvorila u praksu na nikšićkom Festivalu i nju treba njegovati, zarad budućeg vremena i ljudi koji će u njemu stvarati.

S. Marojević
E-mail: slavam@t-com.me

Teatarska svetkovina od 16. do 24. februara

Sedam predstava u zvaničnoj konkurenciji

Međunarodni festival glumca Nikšić 2010“ održće se na Sceni 213, od 16. do 24. februara. U konkurenciji za nagrade takmiče se sedam predstava, a publika će imati priliku da u okviru festivalskog repertoara odgleda još jednu predstavu, koja će biti izvedena van konkurencije.

Priprema i realizacija Festivala povjerenja je menadžment timu, u čijem sastavu su: Veljko Mićunović, Goran Jevrić, Dejan Đurković, Tanja Pešišić i Zoran Bulajić.

Lider menadžment tima Festivala Veljko Mićunović za „Pozorište“ je izjavio da će u konkurenciji za nagradeigrati: „Malogradanska svadba“ (Crnogorsko narodno pozorište, Podgorica, Crna Gora), „Gospođica Julija“ (Nacionalna ustanova – Turski teatar Skoplje, Makedonija), „Staza divljači“ (Narodno pozorište Republike Srpske, Banja Luka, RS), „Greta, stranica 89“ (Srpsko narodno pozorište, Novi Sad, Srbija), „Žaba“ (Kamerni teatar, Sarajevo, BiH), „Podvala ludosti“ (Hrvatsko nacionalno kazalište, Split, Hrvatska) i „Veter v vejah borov“ (Slovenski nacionalni teatar, Maribor, Slovenija). Van konkurencije biće izvedena „Gornja Austrija“, ispitna predstava studenata Fakulteta dramskih umjetnosti sa Cetinja (klasa prof. Branimira Popovića).

„Selekcija festivalskog repertoara na inovativan i senzibilan način nagovještava svježu i novu kreativnu dimenziju ovogodišnjeg Festivala, potkrijepljenu scenskim i dramaturškim ovaploćenim

inovacijama u obogaćenoj konцепciji festivalske kompozicije. Nakon utemeljenog ciklusa prethodnih festivalskih projekcija, čime je osvjeđeno i u kritičkoj percepciji prepoznato biće i identitet Festivala, možemo konstatovati da februar 2010. godine uvodi ovu već uvaženu pozorišnu smotru u novi ciklus - u fazu potpunog sazrijevanja“, ocijenio je Zoran Bulajić, član menadžment tima

Festivala i direktor „Nikšićkog pozorišta“. On ističe da će se „Međunarodni festival glumca Nikšić 2010“ realizovati uz pomoć Vlade Crne Gore, resornog Ministarstva i Opštine Nikšić.

Žiri u sastavu:

Branimir Popović (predsjednik) i članovi: Željko Hubač i Pavle Goranović odlučiće koja će od predstava u zvaničnoj konkurenciji na nikšićkom Festivalu dobiti nagrade. Kao i na prethodna tri i na ovom Festivalu biće dodijeljene nagrade: Grand prix za najbolju predstavu, Grand prix za najboljeg glumca, Grand prix za najbolji partnerski odnos na sceni, Grand prix za najbolju epizodnu ulogu i Specijalna nagrada žirija. U okviru off programa Festivala biće održani okrugli stolovi kritike o predstavama, kojima će medijator biti Vanja Kovačević. Okrugli stolovi kritike organizovane se na Sceni 213, nakon izvođenja predstava. Festival će biti završen 24. februara uručenjem nagrada, a nakon protokolarnog dijela te večeri na Sceni 213 održće se i koncert u izvođenju solista Vladimira Maraša i Milorada – Šule Jovovića iz Ethno jazz quarteta-a.

„Međunarodni festival glumca Nikšić 2010“

Lider menadžment tima Veljko Mićunović

Festival glumca, a ne reditelja

„Međunarodni festival glumca Nikšić 2010“ biće u osnovi posvećen glumcu i glumi, kao osnovama pozorišta i ta tradicija neće biti iznevjerena“, poručio je Veljko Mićunović, lider menadžment tima Festivala.

„Festival će i ove godine biti fokusiran na glumca, a ne na reditelja, iako je to dvoje negdje simbioza, jer se radi o pozorišnoj umjetnosti. U prilog toj činjenici na kraju idu i nagrade koje se dodjeljuju na Festivalu. „Međunarodni festival glumca

Nikšić“ ima veliki značaj ne samo za Nikšić i Crnu Goru, jer je jedinstven na ovim prostorima. Zbog toga ga treba posebno izdvajati i njegovati, ali i obratiti pažnju na njegov razvoj i unaprednjenje. Ako se festival, ovaj ili neki drugi, ne unapreduje, onda on gubi na značaju. Imajući to u vidu mi smo se potrudili da

ovogodišnji Festival podignemo na veći nivo, ma koliko to apsurdno zvučalo u postojećoj finansijskoj situaciji. U tom pravcu mi očekujemo jedan vrlo zanimljiv i važan Festival, čiji smo program unaprijedili kvalitetom predstava koje će se takmičiti za nagrade. Ove godine imali smo jednu dozu sreće, pa smo uspjeli da u zvanični program Festivala uvrstimo jako dobre predstave elitnih teatarskih kuća iz okruženja, odnosno sa svih ex-jugoslovenskih prostora. Akcenat je stavljen na kvalitet glume, jer ostajemo, ipak, pri tome da je ovo Festival glumca. Sa zado-

voljstvom mogu da kažem da smo pri selekciji ostvarili ozbiljnu komunikaciju sa nekoliko svjetskih pozorišta (iz Italije, Španije, Francuske...). Takođe, ja lično sam nastojao da ovaj Festival, na kojem sam dobio svoju prvu nagradu i koji mi je intimno drag, unaprijedim i da njegov predznak, internacionalni, sprovedem u djelo. Kad kažem internacionalni, logično je da mislim na svijet, a ne samo na okruženje. Moj utisak je da se posljednjih godina o tome nije dovoljno vodilo računa. Nadam se da

ćemo već sljedeće godine imati jedan Festival u pravom smislu te riječi.

U ovogodišnjem off programu neće biti simpozijuma. Organizovaćemo redovno okrugle stolove za svaku predstavu iz programa. Okrugli stolovi su jako bitni, jer se na tim sesijama bavimo isključivo stvarima koje se tiču predstave. Nemam ništa protiv simpozijuma, ali,

prosto, ove godine imamo potrebu da pažnju fokusiramo na predstave iz festivalskog programa i konkretizaciju istih. U okviru off programa, dakle van konkurenčije, biće izvedena i jedna studentska predstava. Tu praksi ćemo nastaviti i ubuduće na nikšićkom Festivalu. Potrudićemo se da u off programu bude izdvojen segment u kojem će biti predstavljeni studenti glume. Oni su nove nade, snage, novi ljudi koji će uskoro biti glavnii na Festivalu. To je i praksa evropskih i svjetskih festivala. Zbog toga ćemo se truditi da to bude i praksa nikšićkog Festivala“, kazao je Mićunović.

„Međunarodni festival glumca Nikšić 2010“

Festival uprkos krizi - bolji i kvalitetniji

Piše: Goran Jevrić

Jedan kuriozitet prati „Nikšićko pozorište“ zadnjih godina. Iz godine u godinu smo u prilici da obilježavamo značajne pozorišne jubileje. Počeli smo 2006. godine obilježavanjem: 120. godina od premijere „Balkanske carice“, 50. godina od prve dječje predstave u Nikšiću i 50. godina od izlaženja časopisa „Pozorište“, zatim 125. godina od prve pozorišne premijere održane u Nikšiću daleke 1884. godine. Prošle godine smo, takođe, obilježili 60. godinu profesionalnog pozorišta u Nikšiću. Ove godine smo u prilici da obilježavamo 15. godinu od kada u Nikšiću postoji Festival jednog glumca, koji je prolazio kroz različite forme i sa određenim vremenskim pauzama.

To nas je obavezalo da ovogodišnji Festival osmislimo na jedan drugačiji, usuđujem se reći, i u mnogome kvalitetniji od dosadašnjih. Značajno je istaći da je svjetska ekonomska kriza i u Crnoj Gori počela da

ostavlja svoje tragove, ali uprava „Nikšićko Pozorište“ nije dozvolila da ove godine Nikšić, Crna Gora, ali i region ostanu bez svog Festivala posvećenog glumcu. „Nikšićko pozorište“ u kontinuitetu ima podršku Vlade Crne Gore i resornog Ministarstva. Tako je bilo i ove godine. Zahvaljujući toj podršci i na zadovoljstvo izvrsne nikšićke publike dogodiće se IX „Međunarodni festival glumca“, koji će ove godine trajati devet dana.

Gradske sredine se razlikuju od „onih drugih“, jer u značajnoj mjeri posebnu pažnju posvećuju kvalitetnim sadržajima kulture, bez obzira na ostale potrebe ili svakodnevne, životne prioritete... Ako grad poklekne na ovom pitanju, onda polako postaje ono što ne bi nikо htio i želio, malogradansku ili palanačku sredinu.

Upravo to neka bude opomena čemu da težimo i u kom pravcu da razvijamo nove standarde i uspostavljamo nove sisteme vrijednosti, ne samo u kulturi... Selekcija ovogodišnjeg IX „Međunarodnog festivala glumca“ će u mnogome premašiti dosadašnje festivalne. U tome je i suština našeg petogodišnjeg angažmana u Pozorišnom savjetu. Ovogodišnju festivalsku selekciju i jedan moderniji koncept je osmislio i sa saradnicima realizovao mladi crnogorski reditelj i naš Nikšićanin Veljko Mićunović, koji je u svojstvu lidera menadžment tima ovogodišnjeg Festivala maestralno zakoračio u nikšićku pozorišnu magiju.

Dajem sebi za pravo, kao predsjednik Savjeta, da saopštим naša uspostavljena streljenja da 2011. godine organizujemo internacionalni pozorišni festival. To možda nekome izgleda nedostižno, ali isto tako i ove godine je bilo kod mnogih dosta nevjericе - hoće li biti Festivala ili ne... Nikšić sva je prilika, ne može bez Hamletovske dileme: „Biti ili ne biti pitanje je sad?“...

(Autor teksta je predsjednik Pozorišnog savjeta „Nikšićkog Pozorišta“)

Program Festivala

16. 02. (utorak)

Scena 213, 19,00 h

Uručenje Nagrada „Veljko Mandić“ i svečano otvaranje Festivala

Crnogorsko narodno pozorište, Podgorica, CG

„*Malograđanska svadba*“

Tekst: Bertold Brecht

Režija: Eduard Miler

Igraju: Ana Vujošević, Simo Trebješanin, Ljubica Barać, Žaklina Oštir, Nada Vukčević, Gorana Marković, Dejan Ivanić, Žana Gardašević, Zoran Vujović

Okrugli sto kritike

Scena 213, nakon izvođenja predstave

17. 02. (srijeda)

Scena 213, 19,30 h

Nacionalna ustanova - Turski teatar, Skoplje, Makedonija

„*Gospodica Julija*“

Tekst: August Strindberg

Režija: Aleksandar Popovski

Igraju: Suzan Akbelge, Nesrin Tair i Osman Ali

Okrugli sto kritike

Scena 213, nakon izvođenja predstave

18. 02. (četvrtak)

Scena 213, 19,30 h

Narodno pozorište Republike Srpske, Banja Luka, RS

„*Staza divljači*“

Tekst: Franc Ksaver Krec

Režija: Filip Grinvald

Igraju: Anja Stanić, Zlatan Vidović, Aleksandar Stojković, Nataša Ivančević, Ognjen Kopuz, Đorđe Marković, Vedrana Mačković-Zubović

Okrugli sto kritike

Scena 213, nakon izvođenja predstave

Program Festivala

19. 02. (petak)

Scena 213, 19,30 h

Srpsko narodno pozorište, Novi Sad, Republika Srbija

„*Greta, stranica 89*“

Tekst: Lutz Hübner

Režija: Boris Liješević

Igraju: Jasna Đuričić i Boris Isaković

Okrugli sto kritike

Scena 213, nakon izvođenja predstave

20. 02. (subota)

Scena 213, 19,30 h

„*Gornja Austrija*“ (predstava van konkurenčije)

Tekst: Franc Ksaver Krec

Ispitna predstava studenata FDU Cetinje (klasa prof. Branimira Popovića)

Igraju: Tijana Bjelica, Andrea Mugoša, Radmila Božović, Julija Milačić, Smiljana Martinović, Andjela Lakićević, Branka Otašević, Jelena Simić, Aleksandar Gavranović, Slaviša Grubiša i Emir Čatović

Okrugli sto kritike

Scena 213, nakon izvođenja predstave

21. 02. (nedjelja)

Scena 213, 19,30 h

Kamerni teatar 55, Sarajevo, BiH

„*Žaba*“

Tekst: Dubravko Mihanović

Režija: Elmir Jukić

Igraju: Emir Hadžihafisbegović, Aleksandar Seksan, Mirsad Tuka i Moamer Kasumović

Okrugli sto kritike

Scena 213, nakon izvođenja predstave

Program Festivala

22. 02. (ponedjeljak)

Scena 213, 19,30 h

Hrvatsko narodno kazalište, Split, Hrvatska

„Podvala ludosti“

Tekst: Boris Senker

Režija: Georgij Paro

Igraju: Trpimir Jurkić i Ksenija Prohaska

Okrugli sto kritike

Scena 213, nakon izvođenja predstave

23. 02. (utorak)

Scena 213, 19,30 h

Slovensko narodno gledališče, Maribor, Slovenija

„Veter v vejah borov“ („Vjetar u borovima“)

No - igre (Hachinoki, Kantan, Kumasaka, Sekidera Komachi)

Režija: Jernej Lorenci

Igraju: Nataša Matjašec, Mateja Pucko, Vladimir Vlaškalić, Matevž Biber, Matija Stipanič, Zvezdana Novaković k. g. i Anush Apoyan k. g.

Okrugli sto kritike

Scena 213, nakon izvođenja predstave

24. 02. (srijeda)

Scena 213, 19,30 h

Svečano zatvaranje Festivala i uručenje nagrada

Koncert

Ethno jazz quartet

Solisti: Vladimir Maraš i Milorad – Šule Jovović

Predstave iz zvanične konkurenkcije „Malogradanska svadba“ otvara repertoar

Predstavom „Malogradanska svadba“ Crnogorskog narodnog pozorišta na Sceni 213 u Nikšiću će 16. februara početi „Međunarodni festival glumca“. Pored tog komada, u zvaničnom – takmičarskom programu, u konkurenčiji za nagrade do 23. februara takmičiće se još šest predstava.

„Malogradansku svadbu“, po tekstu Bertolda Brehta, režirao je Eduard Miler, koji je je uradio i scenografiju i izbor muzike. Predstava je premijerno igrana početkom 2007. godine, a posljednje izvođenje bilo je prije dva mjeseca u Cetinju. Dramaturgiju te komedije uradila je Žanina Mirčevska, a uloge su povje-

„vivisekcija malogradanskog duha, sa elemenima apsurdne dramaturgije. Malogradanstvo kao sistem samouništavanja je osnovna tema komedije“, kaže Miler u afišu predstave. Odgovarajući na pitanja: Šta je malogradanstvo? Kako ga prepoznati i priznati da se u svakom od nas skriva mali ili veliki malogradanin? – Miler tvrdi da je to siromašni duh, duh koji se kreće i živi u zadatim granicama.

„Malogradanin se skriva unutar određenih pravila i normi, slijepo se drži njih i time je oslobođen odgovornosti, konfrontacije sa samim sobom i provjeravanja sopstvenih stava. Svijet malograđa-na je svijet bez velikih dogadanja – to je svijet vegetiranja i bijeg od

Iz predstave „Malogradanska svadba“
rene: Ani Vujošević (nevjestica), Simu Trebješaninu (mladoženja), Ljubici Barać (nevjestina mama), Žaklini Oštir (mladoženjina mama), Nadi Vukčević (priateljica), Gorani Marković (žena), Dejanu Ivaniću (muž), Žani Gardašević (sestra) i Zoranu Vujoševiću (mladić).

Prema navodima reditelja Milera, koji u svom stvaralačkom opusu ima na desetine klasičnih i savremenih drama, „Malogradanska svadba“ je jedna od najizvodljivijih Brehtovih komedija, u kojoj je precizno odrađena nepoznatog. Breht u tekstu kritikuje i brak kao formalnu instituciju malograđanskog društva. To je legitimna institucija lažnog moralu. Svadba je proslava braka, koja kod Brehta postane 'orgija' izpraznosti. Svatovi jedu, piju, govore, plešu samo da ne bi nastala tišina koja je trenutak ozbiljne opasnosti, upravo zbog toga jer može postati trenutak razmišljanja i ujedno trenutak konfrontacije sa samim sobom. Samodestruktija i opšti raspad je svakako posljedica malograđanskog odsustva tišine“, kaže Miler, tumačeći malograđanski duh i malogradanina.

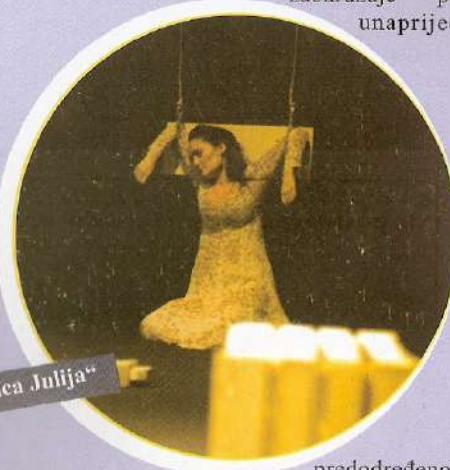
„Gospodica Julija“ u skopskoj verziji

Nacionalna ustanova – Turski teatar iz Skoplja, na nikšićkom Festivalu predstavice se sa komadom „Gospodica Julija“. Istraživački duh reditelja Aleksandra Popovskog, skopskoj „Gospodici Juliji“ dao je posebnu prepoznatljivost. Predstava je velika metafora moralnog i fizičkog pada jedne žene, jednog društva (generacije) u uslovima konzervativne kulturne sredine koju, između ostalog, karakterišu: lakirana etika i poremećene vrijednosti.

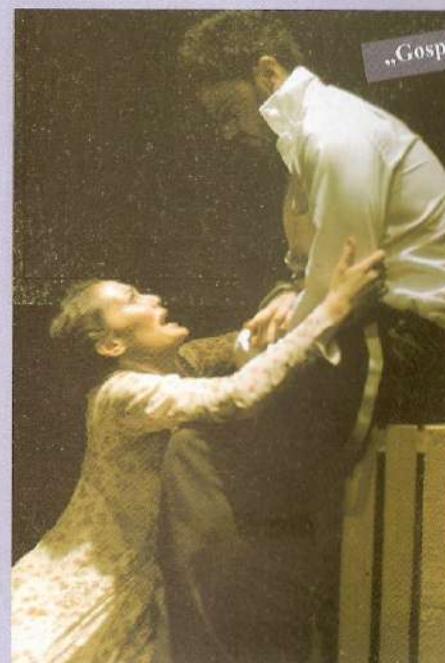
zaokružuje po unaprijed

Tekst Augusta Strindberga, u rediteljskoj postavci Popovskog nudi njegovo novo čitanje. Kritičari režiju ocjenjuju kao preciznu, veoma dinamičnu, ekspresivnu, modernu – ali bez ekstravagancije. „Rediteljski rezovi su čisti u pogledu jačine“, ali pokazuju i smjelost u prevodu klasičnog djela na jezik modernog teatra. U recenziji Ilike Upalevskog navodi se da je reditelj Popovski „stvorio prefinjeno stiliziranu estetsku platformu, na kojoj se odvi-

ja i plete ova drama, balansirajući između elegičnosti i surorosti - njezine dominantne atmosfere i komponente... Popovski vodi ovaj performans do serije tačaka prekršaja koji pomjeraju očekivanja publike i multipliraju mogućnosti za razrešenje postavljenog konflikta. ...Insistirajući na prikazu dvojne prirode svakog lika, Popovski dodatno usložnjava mrežu razrešenja ove drame. Nijedan lik se ne

predodređenoj logici spleta okolnosti. Julija i Žan su podjednako ubice i žrtve u okviru jednog gnijelog poretka. U toj beskrajnoj igri mogućnosti, Popovski dopisuje krajeve ove drame. I kako drama raste - usložnjava se, umnožava se, postaje kobna i za samu sebe. Popovski završava ovu predstavu u donekle beketovskom maniru, angažujući te rasplete u sceni smrti, koja nikako ne može da nastupi, na kraju koji ne može da se dogodi kao znak da je beskonačno trajanje jedne drame možda najtragičniji kraj za nju“, ocjenjuje Upalevski. U glumačkom planu Suzan Akbelge, Osman Ali i Nesrin Tair impresivnim kreacijama dočaravaju „veliku metaforu moralnog i fizičkog pada jedne žene, jednog društva (generacije) u uslovima konzervativne kulturne sredine koja se osjeća na lakiranu etiku i poremećene vrijednosti...“

„Staza divljači“ priča na crnoj traci

„Staza divljači“ Narodnog pozorišta Republike Srpske iz Banja Luke biće izvedena trećeg dana „Međunarodnog festivala glumca Nikšić 2010“. Tu predstavu je po tekstu Franca Ksavera Kreca režirao Filip Grinvald, kojem je ovo prvi profesionalni komad. Dramaturgiju potpisuje Radmila Smiljanić, a u predstavi igraju: Aleksandar Stojković (Ervin), Nataša Ivančević (Hilda), Anja Stanić (Hani), Zlatan Vidović (Franc), Ognjen Kopuz (Diter), Đorđe Marković (službenik), Vedrana Mačković-Zubović (ljekarka). Za scenografiju je bio zadužen Vladimir Pavlović, a za kostime

priče iz crne hronike. Ta priča o njemačkoj porodici, smještena u sedamdesete godine prošlog vijeka, završava tragično, kada trinaestogodišnja Hani odluči da se osveti ocu Ervinu. Pred očima publike odvija se radnja, kao na crnoj traci, gdje od uobičajene porodične atmosfere, preko mladalačke zaljubljenosti, dolazi do ubistva. Scenografija je postavljena tako da je enterijer kuće Hilde i Ervina odvojen metalnom ogradi, a tragedija počinje i završava se izvan tog prostora. Na putu do škole između Hani i Franca rađa se ljubav, koja dovodi do neželjениh posljedica“, zabilježeno je u bosanskohercegovačkim dnevnicima.

Nakon premijere u Banja Luci, reditelj Grinvald je izjavio da je veoma zadovoljan radom na predstavi, jer je „uspio da ostvari početnu zamisao koju je cijelo vrijeme slijedio. Za glumački tim uloge su zahtjevne. Scene u predstavi su kratke, pa ih nije jednostavno igrati. Zbog dinamičnosti radnje usled promjene emocija, glumci se moraju brzo transformisati. No, sve to na kraju upakovano u jedan komad ostavlja snažan utisak na gledače. Da li će to biti i sa nikšićkom publikom ostaje da se vidi.“

Ivana Jovanović. Dinamičnosti predstave doprinosi i muzika, koju uživo izvodi Zoran Vujić. „Staza divljači“ je premijerno igrana krajem februara 2008. godine na sceni „Petar Kočić“ u Banja Luci.

U predlošku „Staze divljači“, koji se oslanja na novinske tekstove, piše da ta predstava otkriva „pozadinu jedne

Predstave iz zvanične konkurencije

„Greta, stranica 89“ – istina o teatarskim stvaraocima

Četvrtog dana „Medunarodnog festivala glumca“, na Sceni 213 biće izvedena predstava „Greta, stranica 89“, Srpskog narodnog pozorišta iz Novog Sada. Taj pozorišni komad po tekstu savremenog njemačkog pisca Luka Hibnera, rediteljski je oblikovao Boris Liješević. Glumci: Jasna Đurić i Boris Isaković publici pokazuju kompleksan odnos glumaca i reditelja. Njih dvoje kroz igru otkrivaju naličje rada svog zanata, smješno - tužne istine o teatarskim stvaraocima i drugu, manje poznatu stranu pozorišta. Premijera predstave bila je početkom oktobra 2005. godine, a Srpsko narodno pozorište iz Novog Sada je sa „Gretom“ učestvovalo na mnogim festivalima.

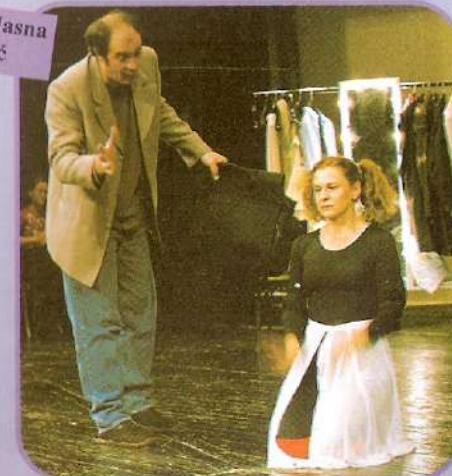
„Greta, stranica 89“: Jasna Đurić i Boris Isaković

„Greta, stranica 89“ počinje „najavom iz off-a u kojoj glumica Đurić otkriva sa kakvim se sve teškoćama sreću ona i njene kolege...“ Potom slijede scene koje govore o oprećnim principima pozorišnih umjetnika i njihovim „sudarima“.

U izvodima iz kritika predstave apostrofira se činjenica da je „Faust“ polazište ove komične igre, što je reprezentativno „za Hibnerov odnos prema tradiciji, koji, sa jedne strane otkriva autorove sklonosti prema demistifikaciji elitističkih tendencija, dok sa druge govori o njegovom obožavanju komedije, igre, i narav-

no, procesa pozorišnog stvaranja. Predstava Borisa Liješevića dosledna je u poštovanju Hibnerovog teksta“, jer na skoro sasvim praznoj sceni dva glumca otelotvoruju koncept „sironašnog“ teatra... „Jasna Đurić i Boris Isaković, skoro u svim scenama, iz etide u etidu (naslovljene: reditelj tezgaroš, glumica početnica, reditelj fajolist, diva, reditelj ljubitelj štriba...) superiorno, duhovito, nadahnuto i s lakoćom koju poseduju samo najveći, pokazuju svojih ‘hiljadu glumačkih lica’. Bez gesta viška, ‘bez kupovanja’ publike, bez grubog upiranja prstom, čak i kad ih tekst upućuje na kritičnost spram sopstvene profesije i, pogotovo, njenog socijalnog konteksta“, pripredaju „izuzetno veće vrhunske glume koja se ne udvara ali osvaja, do mjere da vam je žao što se završilo“, zapisano je u propagandnom materijalu.

Prema navodima kritike, reditelj ove predstave je prepoznao dvostruku piščevu igru i njegovu potrebu za demistifikacijom i ponovnom misterijom pozorišta, da bi se potom, u idiomu scenskog minimalizma usredstrio na glumce, „stvarajući duhovitu, povremeno dirljivu i, prije svega, čarobnu pozorišnu iluziju“.

Predstave iz zvanične konkurencije

„Žaba“ kao psihološki realizam

Kamerički teatar 55 iz Sarajeva, sa predstavom „Žaba“ obilježiće peti dan programa „Medunarodnog festivala glumca“. Autor teksta je hrvatski pisac Dubravko Mihanović, a na scenu Kamernog teatra 55 rediteljski je postavio Elmir Jukić. On je odradio i dramaturške intervencije, prilagodavajući tekst sarajevskom kontekstu. U predstavi igraju: Emir Hadžihafisbegović, Aleksandar Seksan, Mirsad Tuka i Moamer Kasumović. Mužiku potpisuje Dino Šukalo, svestrani muzičar koji je sarađivao i na popularnom tv serijalu „Lud, zbumen, normalan“. Premijera predstave

bila je krajem maja 2008. godine i ubrzo je (tačnije, nakon pola godine) proglašena hit-predstavom i novim teatarskim fenomenom, jer je za kratko vrijeme imala 27 izvođenja.

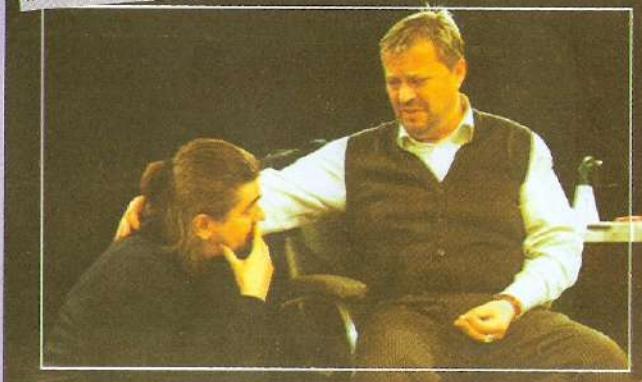
Radnja „Žabe“ smještena je u posleratno vrijeme, na Bajram, u ambijentu frizerskog salona i brijačnice, koji su više dnevni boravak prijatelja i poznanika, nego mjesto za uljepšavanje. U pratećem marketinškom materijalu navodi se, da je tekst pisani za četiri lika, koji nose posljedice rata i tranzicije, ali i dijagnozu posttraumatskog sindroma, kao stanja nacije zaražene beznadom i umorene uzaludnim bitkama. Predstava, dakle, otvara teme koje nam pre-

sudno oblikuju stvarnost i u maniru dobrog, starog, realizma oživljavaju specifičan kvartet glumaca. Oni svojom igrom postižu autentičnost, zbog koje se čitava radnja prati sa punim emocionalnim angažmanom. Cjelokupna priča govori kako treba da aktivno učestvujemo u svojim životima i da se sami za sebe izborimo, a ne da smo u stalnoj potrazi za krivcima na drugoj strani.

U impresijama sa brojnih gostovanja navodi se da predstava „Žaba“ u sebi ne nosi predznak urnebesne, a nije ni od onih komada „iz šinjela populističkih show majstora“. Ona, takođe, ne oživljava turbo folk teatar na sceni, već donosi psihološki realizam, što doprinosi i dobroj interakciji sa publikom. Kako će i na koji način „Žabu“ doživjeti nikšićka festivalska publika ostaje da se vidi.

„Žaba“ u Nikšiću

„Medunarodni festival glumca Nikšić 2010“

Predstave iz zvanične konkurencije

„Podvala ludosti“ tragom Erazminih misli

Pretposljednja predstava u konkurenciji za nagrade na ovogodišnjem „Medunarodnom festivalu glumca“ je „Podvala ludosti“ Hrvatskog narodnog kazališta iz Splita. Autor teksta je poznati hrvatski dramaturg Boris Senker, koji je su inspirisala djela: „Podvala ludosti“ Erazma Roterdamskog, te „Adam i Eva“, „Kraljevo“, „Balade Petrice Kerempuha“, „Hrvatski bog Mars“, „Hiljadu i jedna smrt“ Miroslava Krleže i „Zatvorena vrata“ Jean Paula Sartrea, kao i još neke „scenske klaustrofobije“. Žanrovska „Podvala ludosti“ je mješavina komedije, drame, salonske igre i kabare, a protkana je scenskom muzikom Renata Švorinića.

U predstavi koju rezira Georgij Paro, Ludost tumači Ksenija Prohaska, dok lik Fritza igra Trpimir Jurkić. Premijera „Podvale ludosti“ bila je prije dva mjeseca, a za kratko vrijeme imala je četiri izvođenja.

„Krenuti tragom misli Erazme Roterdamskog, genijalnog renesansnog filozofa, danas znači slijediti taj kritički duh u sučeljavanju s vječnim i univerzalnim predrasudama kao najjačim prijetnjama ljudskom dostoјanstvu. Cinični monolog koji se iz usta boginje Ludosti (ludost u smislu gluposti, svakako) obrušava po cijeloj planeti zatrovanim idejom pogrešnog shvatanja pojma autoriteta – za ključ čitanja uzima humor, nadmoćno oružje u obračunu s jedinstvenom glupošću“, navodi se, između ostalog, u marketinškom materijalu splitske predstave. Lik Frice predstavlja oličenje sudbine hrvatskog intelektualca, koji u turbulentnoj istoriji misli svojom glavom.

„Senker njega i Ludost na sceni, po vlastitim riječima spaja ‘ne kao psihološki i sociološki definisane dramske karaktere, koji će se ponašati kao da su na scenu dotrčali pravo iz susjedstva i donijeli na nju odrezanu krišku života, nego kao dva različita stava,

iskustva i svjetonazora. Njega, Fritza, kao sjenu prohujalih vremena i razorenih idea, iz kojih je iznikla ova naša neljepa zbilja. Nju, Ludost, kao dušu vremena i arhitekticu svijeta u kojima ćemo živjeti‘. ...Zanimljivo, svaki se pojedini autoritet kojeg Erazma apostrofira, a potom triumfalno demistificira u svojoj Podvali – ponosa kao da je dostojanstvo čovjeka upravo njegov izum i svetinja. I taj komunikacijski kanal radi tokom stoljeća bez ijedne greške ili šuma“, napisano je u predlošku „Podvala ludosti“.

Ksenija Prohaska i Trpimir Jurkić u „Podvali ludosti“

„Medunarodni festival glumca Nikšić 2010“

Predstave iz zvanične konkurencije

„Vjetar u borovima“ po motivima No-igara

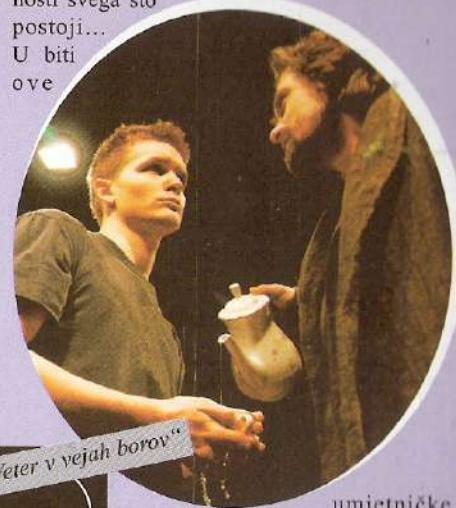
Zvanični, takmičarski dio programa „Medunarodnog festivala glumca“ biće zatvoren predstavom „Veter v vejah borov“ („Vjetar u borovima“) Slovenskog narodnog gledališta, radenom po motivima No-igara: Hachinoki, Kantan, Kumasača, Sekidera Komachi. To je prva slovenačka verzija No-igara, čiju režiju potpisuje Jernej Lorenči, poznat „po svojoj nekonvencionalnoj i pronicljivoj teatarskoj estetici“. On je, prema ocjeni kritičara, uz pomoć glumaca: Nataše Matjašec, Mateja Pucka, Vladimira Vlaškalića, Matevža Bibera, Matije Stipaniča, Zvezdane Novaković (k.g.) i Anush Apoyan (k.g.), postavio temelje za dalje istraživanje No-igara i njihovu ulogu u teatru svjetske istorije“.

No-igre svrstavaju se u najstarije dramske igre i pored same priče, sadrže elemente muzike i plesa, čime se postižu visokoestetski pozorišni efekti. Pored teatarske cjeline, No-igre odlikuju: ravnoteža spoljašnjih i unutrašnjih svjetova, preciznost, savršenstvo, jednostavnost i posvećenost.

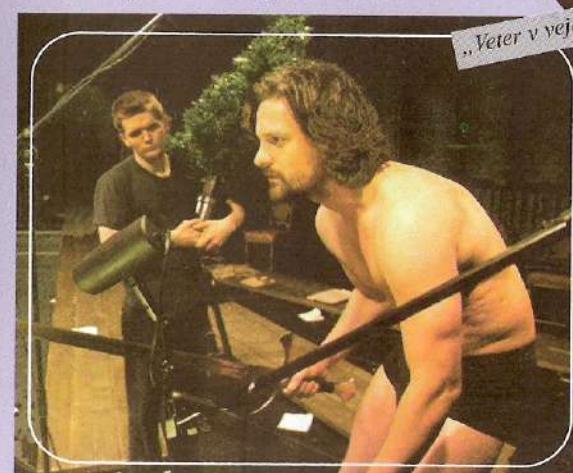
„No-drame su daleko od početnih arhicih i staromodnih izvođenja u XIV i XV stoljeću, kada su Zeami i Kan’ami osnovali Nō-teatar. Sa njihovim arhitipskim i sveobuhvat-

nim predstavama u kojima se pojedinci bore sa neopostojanošću i prolaznošću ljudske prirode prelazeći nevidljivu granicu između snova, iluzija i stvarnosti svakodnevnog života, oni nikada nijesu prestali da se obraćaju publici širom svijeta. ...Glumac je pri povjedica i tumač karaktera u isto vrijeme. Čak, štaviše, i njegov glas sa horom povremeno postaje jedno. Sporedni likovi ili glumci prate glavni lik u njegovom izrazu. Naracija i gluma su stilizovane i prikazuju priču kao davni doživljaj. Čak su i osjećaji ‘preoblikovani’ u prikazivanju prolaznosti svega što postoji...“

U biti
ove

„Veter v vejah borov“

umjetničke vještine je da ljepota ili ‘cvijet’ No-drame leži u njoj samoj. Posmatrač ili čitalac stiže utisak da bi bilo kakav pokušaj realističnog prikazivanja završio u banalnosti, grubosti i ružnoći. Čak i sjeta, koja izvire iz teksta je slikovita kao božanski osmjeh koji se naslućuje iz vela melanholije“, navodi se, između ostalog, u predlošku No-drama: Hachinoki, Kantan, Kumasača, Sekidera Komachi sjedinjenih pod naslovom „Veter v vejah borov“ („Vjetar u borovima“).

„Međunarodni festival glumca Nikšić 2010“

Predstava van konkurencije

„Gornja Austrija“ - studentski projekat

„Gornja Austrija“ je ispitna predstava studenata Fakulteta dramskih umjetnosti sa Cetinja (prva godina), u klasi profesora Branimira Popovića. Taj projekat pokazao je kvalitet i inovativnost u radu sa studenima glume sa Cetinske akademije, na koju savremeno pozorište može da računa.

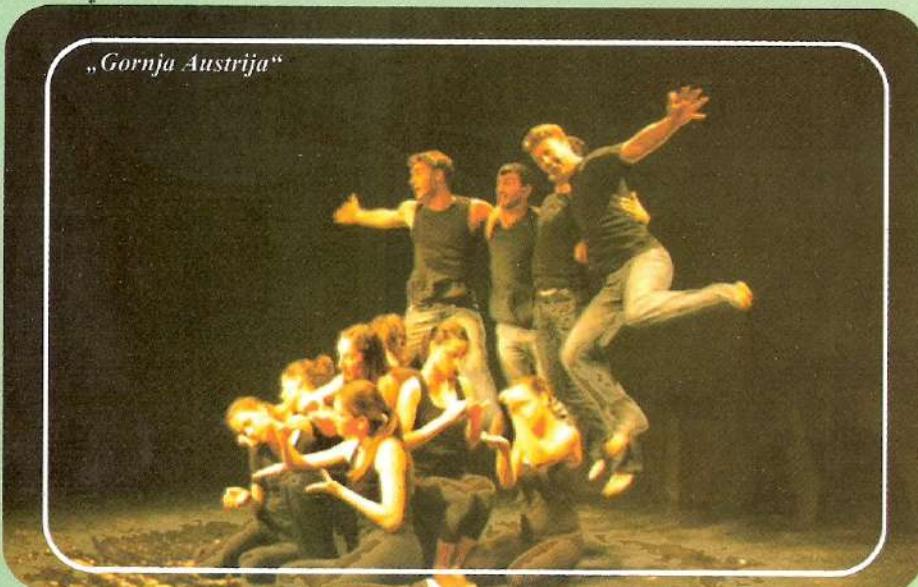
Pored brojnih igranja na domaćim scenama, ansambl „Gornje Austrije“ gostovao je i u Crnoj Gori. Posebno zapažen nastup ansambla „Gornja Austrija“ bio je i na „Sterijinom pozorju“. Jedinstvena ocjena pozorišnih poslenika i kritike je da su mladi glumci sa Cetinja pokazali zrelost u scenskim istraživanjem teksta „Gornja Austrija“.

„To nije bio samo godišnji ispit iz glume, već cijelokupan pregled jednogodišnjeg školovanja glumca, koji nedvovjedno pokazuje koliko su svi predmeti na

akademiji važni, od fizičke kulture do istorije pozorišta. Iz artikulisanog tijela izlazi oslobođen glas i, oblikovan izježbanom dikcijom, publici donosi jasniju, promišljenu misao. Djeluju tako jednostavno, ali iza svega stoji vrlo naporan i predan rad“, zapisala je Jelena Medić o „Gornjoj Austriji“ nakon nastupa na „Pozoruju mladih“. „Gornja Austrija“ će na nikšićkom Festivalu biti izvedena van konkurencije.

Predstava je rađena po tekstu Franca Ksavera Kreca. Uloge tumače: Tijana Bjelica, Andrea Mugoša, Radmila Božović, Julija Milačić, Smiljana Martinović, Andjela Lakićević, Branka Otašević, Jelena Simić, Aleksandar Gavranović, Slaviša Grubiša i Emir Ćatović, koji su trenutno studenti treće godine FDU sa Cetinja.

„Gornja Austrija“

„Međunarodni festival glumca Nikšić 2010“

Hronologija Festivala

Geneza „Međunarodnog festivala glumca“ u Nikšiću potiče iz ranih devedesetih godina minulog vijeka. Kulturno - umjetničko društvo „Zahumlje“ tih godina, kao i ranije kroz svoje programe njegovalo je i pozorišne izrade, čime se održavala prekinuta nit pozorišnog stvaralaštva u gradu pod Trebjesom. Ljudi koji su tada radili u „Zahumlju“ pokrenuli su ideju o organizovanju pozorišnog festivala.

Tako je u aprilu 1995. godine održan Prvi festival monodrame Crne Gore. Selektor tog festivala monodrame bio je Slobodan Milatović, a u žiriju su bili: Olivera Marković, prof. dr Nenad Vuković i Niko Martinović. Već sljedeće godine, Festival monodrame prerastao je u Jugoslovenski festival „Pozorište jednog glumca“. Selektor festivala bio je Feliks Pašić, a u žiriju su bili: Milena Dravić, Radomir - Bajo Šaranović i Niko Martinović. Izvršni producent bio je Slobodan Joković. U maju sljedeće godine (1997.) održan je II Jugoslovenski festival „Pozorište jednog glumca“. Selektor je, takođe, bio Feliks Pašić, u žiriju su bili: Mira Stupica, Zdravko

Velimirović i Zdravko

godine, u selekciji Feliksa Pašića. U žiriju su bili:

Mira Stupica, Zdravko Velimirović i Vojislav Krivokapić.

Godine

1999. Jugoslovenski festival „Pozorište jednog glumca“ nije održan.

Kao Međunarodni festival glumca održan je 2000. godine i poslije toga nastupila je sedmogodišnja pauza.

„Nikšićko pozorište“ u februaru 2007. godine obnovilo je tu značajnu pozorišnu smotru. Za selektora festivala, na period od tri godine, imenovan je poznati crnogorski reditelj Blagota Eraković. Na „Međunarodnom festivalu glumca Nikšić 2007“ u žiriju su bili: Balša Brković, književnik, Andro Martinović, režiser i Dragica Tomas, glumica (predsjednik žirija). Pored njih troje, 2008. godine u žiriju su bili: pozorišni kritičar i teatrolog prof. Aleksandar – Saša Milosavljević i prof. dramaturgije i kritičar Marko Kovačević. Prošle godine u žiriju su bili: Dragica Tomas, glumica (predsjednik žirija) i članovi: književnik Balša Brković, režiser Andro Martinović, pozorišni kritičar prof. dr Aleksandar Saša Milosavljević i doc. mr Janko Ljumović.

Međunarodni Festival Glumaca

Velimirović i Slobodan Mirjacić. Treći Jugoslovenski festival „Pozorište jednog glumca“ održan je u aprilu 1998.

Rekli su o nikšićkom Festivalu

Prof. dr Radoslav Lazić:

„Međunarodni festival glumca“ u Nikšiću se promoviše kao značajna međunarodna institucija. Ono što je mene posebno oduševilo na ovom festivalu je recepcija predstava. Nikšićka publike je veoma kultivisana, pažljiva, gostoljubiva i sa puno razumijevanja. Krajnji cilj svakog pozorišnog čina je recepcija. Zapravo, festival postoji radi publike“.

Blagota Eraković – reditelj:

„...Obnavljanje Festivala u Nikšiću je bilo civilizacijski nužno. Ovaj Festival je zaista jedinstven, što se tiče i forme i sadržaja, ne samo u Crnoj Gori, već i šire, jer se bavi vrijednošću i fenomenom glume. Gluma je osnov pozorišta. Bez glumaca, pozorište ne postoji. Ono je mrtvo.“

Dragica Tomas – glumica:

„Međunarodni festival glumca“ ima velikog odjeka, ne samo za pozorišno stvaralaštvo u Crnoj Gori, već i u regionu. To se najbolje vidi po tome što on okuplja eminentne pozorišne ličnosti, teatrologe, kritičare, novinare kao i druge ljudi koji se bave estetikom pozorišta. ...To je onda festival u pravom smislu te riječi. Nikšićki Festival je jedan monumentalni projekat od koga se mnogo može naučiti“.

Balša Brković – književnik:

„...U ovoj silnoj inflaciji festivala, koju imamo u Crnoj Gori, možda bi ovaj, nikšićki, mogao da bude modus, kako neki festival zaista može da funkcioniše, ako se precizno odredi što je prostor i interes. Na svakom koraku se vidi dobra želja domaćina i organizatora da Festival bude na najvišem nivou“.

Veselin Radunović (teatrolog i pozorišni kritičar):

„...Nikšić je i ranije pokušavao, sa više ili manje uspjeha da organizuje festival. Sam naziv Festivala je jedinstven, jer afirmaše glumca i pruža mogućnost angažovanja svih oblika pozorišnog izražavanja... Tako se

otvaraju i pružaju velike šanse. Kvalitet Festivala ogleda se i u tome što se oslanja na sopstvene snage, jer ako nemate jezgro od domaćih snaga, onda festival nema dugoročne perspektive...“

Prof. dr Bojka Dukanović:

„...Ovo što se događalo u Nikšiću čini me izuzetno srećnom. Nikšić ima najdužu pozorišnu tradiciju u Crnoj Gori, a dugo je bio bez pozorišta... Stoga, mene i svakog građanina ovog grada, Festival čini srećnim. Uz to, kvalitet programa Festivala je ono što obećava da će naš grad biti na vrhu dešavanja u pozorišnom životu - ne samo u Crnoj Gori i regionu, već šire“.

Branimir Jukić (ambasador BiH u Podgorici):

„Nikšićki festival može biti primjer kako se rade festivali. Teatri iz Crne Gore su gostovali u Bosni i Hercegovini, a kod vas gostuju naše pozorišne kuće. Dužnost nam je da tu saradnju intenziviramo, jer ja lično Crnu Goru ne doživljavam kao inostranstvo. Sličnog smo mentaliteta i, hvala Bogu, još uvijek nam ne trebaju prevodioci“.

Mr Branka Tanasijević (sociolog):

„Međunarodni festival glumca“ je učinio da u hladnim februarskim danima Nikšić ponovo postane centar kulturnih dešavanja. Nikšićka pozorišna publika nije publika u nastajanju, ona ima višedecenijsku tradiciju i u tom smislu ima izgrađene kriterijume vrijednosti, zna da učestvuje, procjenjuje, kritikuje, podržava i nagrađuje. To je publika koja ima stila, koja zna da ostvari interakciju sa scenom, zna da uživa, publika kojoj je potrebno pozorište. ...Ovaj Festival je omogućio Nikšićanima da zadovolje svoju davno formiranu potrebu za pozorištem“.

Aleksandar – Saša Milosavljević (pozorišni kritičar i teatrolog):

„Glumac jeste suština pozorišta i kada se kaže 'Festival glumca' onda je to festival

Rekli su o nikšićkom Festivalu

suštinskih vrijednosti i elemenata pozorišta.

Ono što je najljepše ovdje je to što su nagrade orijentisane upravo na glumce i što se vodi računa da se dovedu predstave koje su zaista utemeljene u glumu i koje se zasnivaju na glumačkoj igri. Mi to pozorišnim rječnikom kažemo glumačke predstave. ...Jasno je da u Nikšić dolaze ljudi iz regiona, i jasno se otvara ponovo jedna priča o tome da pozorište bez gostovanja ne postoji. Jedna pozorišna sredina koja nema mogućnost da dovodi trupe sa strane ne može da se razvija. Nije to značajno samo za ovdašnje glumce, već je bitno i za publiku, za ljudе koje gledaju predstavu, stišu informacije i procjenjuju kvalitet onoga što gledaju kod kuće. Tada publiku od svojih, domaćih, pozorišnih poslenika traži još veći angažman. Takođe, pozorištima iz regiona odgovara da dodu na Festival da se odmjeravaju, razmjenjuju programe i energiju sa drugim kućama iz regiona. Region je prva instanca, tu počinje sva međunarodna saradnja“.

Ermin Bravo (glumac):

„...Bio sam na dosta festivala, što filmskih, što pozorišnih, ali ovo mi je prvi put da sam na Festivalu glumca i divno se osjećam. To je lijepo i zato se osjećaš dobro kada kao glumac dođeš na festival koji je posvećen tvojoj profesiji, koji nosi tvoj naziv. Čini mi se da i u Hrvatskoj i u Srbiji, ne znam za Makedoniju i Sloveniju, imaju festivala koji se baš tako zovu. U Bosni nema Festivala glumca što mi je jako žao. Što se festivala tiče, oni su potrebni...“

Neda Arnerić (glumica):

„...Drago mi je što u Nikšiću postoji Festival glumca. Pozorište može da postoji bez glumca. Sve češće na BITEF-u vidamo neke čudne predstave, u kojima su glavni glumci ili igrači ili pantomimičari, a čuh da će igrati i jedna predstava bez i jednog glumca. Kažu da je fenomenalna, ali to mene ne zanima, jer ne volim eksperimente u pozoriš-

tu. Više volim tradicionalno, gradansko pozorište. Zbog toga sam posebno počastovana što igram u okviru zvaničnog programa Festivala glumca, koji je posvećen glumu i glumi.“

Dušan Govedarica (književnik):

„Svaki festival, pa i ovaj nikšićki, a Nikšić je dobar domaćin, bi trebalo da ima pun pogodak i da mijenja ne samo kulturu i krvnu sliku grada nego i šireg prostora. Čini mi se da Nikšić pomalo, ako je izgubio na književnom planu (nema 'Nikšićkih književnih susreta', a rijetke su i tribine), kroz pozorište kontinuirano drži jedan ritam, koji je u ovim svim nemaštinama i nevremenima (misleći na kijamet i naše mećave) jedna lampa vremena i jedan topli kutak. Dao Bog da sve ove godine koje nam slijede i najavljenje krize ne budu krizne i u pozorištu i književnosti i u umjetnosti uopšte.“

Slobodan Joković (pozorišni kritičar i teatrolog):

„Sreća što se i ove godine u Nikšiću održava Festival glumca koji ima veliki značaj ne samo za ovaj grad već i za državu. Ovaj grad je to zaslужio iz više razloga: zbog svoje pozorišne tradicije, zbog onoga što je stvarano na ovim prostorima, ali i zbog ljudi koji su ovdje živjeli i odavde otišli šireći pozorišnu umjetnost na druge strane. Konačno je došlo vrijeme da se vrate sebi i ovom gradu. Došlo je vrijeme da svoje stvaralačke potencijale ulože u Nikšić i u ono što se u ovom gradu događa.“

Anka Perović Radović (novinar):

„Međunarodni festival glumca“ vratio je Nikšić na kulturnu mapu Crne Gore sa koje je nepravedno izopšten. U sedmodnevnoj pozorišnoj svetkovini 'carovali' su vrhunski artizam glumaca i rediteljska kreativnost, koju je rafinirana nikšićka publika znala da nagradi burnim aplauzom. Nema sumnje 'Međunarodni festival glumca' postao je kulturna prepoznatljivost Crne Gore, koju treba njegovati.“

Redizajn pozorišnih modela – dilema ili konkretan projekat?

P i š e
doc. mr. Janko
Ljumović

...Kako će izgledati post-tranzicijski model pozorišta u Crnoj Gori? Odgovor na to pitanje predstavlja izazov

izrade scenarija razvoja, ali prije njega treba odgovoriti na pitanje kakav je zapravo sam pozorišni model u procesu tranzicije koja je na djelu. U polju tranzicije, Zakon o pozorišnoj djelatnosti koji je na snazi definitivno je dao obrise pozorišnog modela. Njegova materijalizacija nadilazi sprovođenje tog zakona, jer osjetljivost zakona u kulturi jeste i pitanje kulture same, a posebno ostvarene organizacione kulture jednog društva i njegove strategijske odluke da razvija i stimuliše umjetnost. Zakon je usvojen u tranzicijskom vremenu, a sam model se razvija takođe u istim okolnostima. Ostaje dilema na koji način su svi akteri, od osnivača do samih pozorišta, „pročitali“ trendove razvojnih modela pozorišta u savremenoj pozorišnoj produkciji. Zakon o pozorišnoj djelatnosti u Crnoj Gori definiše četiri vrste pozorišta i to: narodno pozorište, gradsko pozorište, producentsko pozorište i pozorišne grupe. Osnovna karakteristika narodnog i gradskog modela pozorišta jeste stalno repertoarsko pozorište, dok producentsko pozorište i pozorišna grupa predstavljaju organizacioni entitet koji povremeno djeluje i koji se osniva ugovorom. Zakonski aspekt, naravno, da ne iscrpljuje do kraja modele koji mogu nastati izvan navedenih formalnih karakteristika, koji iniciraju ne samo programsko usmjerenje, već i karakter osnivača. Model narodnog tj. nacionalnog teatra koji je od svog nastanka garantovao pozorištu status od javnog interesa do današnjih dana obezbjedio je pozorištu sigurnu poziciju u odnosu na ostale umjetnosti koje su u međuvremenu

izgubile taj status, poput recimo kinematografije. Takva promjena uslovila je drugačiju kulturnu politiku i uvođenje tržišta u polje umjetnosti koje sobom definiše drugačiji pristup, prije svega, poslovnoj politici institucija kulture. Takvi trendovi i uspostavljanje kulturnog sistema kao javnog, profitnog i civilnog sektora uspostavila je možda i naprecizniji model koji možemo i primjeniti na pozorišni sistem. Podjela u crnogorskom Zakonu o pozorišnoj djelatnosti upravo može narodna i gradska pozorišta situirati kao javna pozorišta, producentsko pozorište odgovaralo bi profitnom sektoru dok pozorišne grupe emaniraju pozorište koje obično svrstavamo u domen non-profit teatra. Izvori podrške adekvatno navedenoj podjeli su budžetska sredstva, tržište i donatori koji promovišu i podržavaju neformalne i vaninstitucionalne pozorišne teatre i projekte.

Navedna podjela, takođe, ne može biti u potpunosti zaokružena, jer u savremenoj pozorišnoj dinamici imamo primjere koji na kombinovan način ostvaruju svoj rad. Bez obzira na mogućnost ili nemogućnost pribavljanja produkcionih modela u pozorištu i njihovo emaniranje kroz stroge zakonske odredbe, možemo govoriti o trendovima koji su uticali kako spolja, tako i iznutra u pozorišnoj praksi koja je ostvarena u razvijenim zemljama. Ti trendovi su uticali na proaktivan način i na modele teatara, na način da su oni u budžetiranju dobili i zadržali povjerenje kako javnog novca, tako i tržišta, ali i specijalizovanih donacija. To se moglo desiti samo kroz projektni pristup pozorišnoj predstavi. Dilema zapravo glasi da li je danas važnija informacija: naziv projekta koji potpisuje autorski i producentski tim ili iza određene predstave stoji i dalje nepriskosnoven naziv teatra. Na taj način sami teatri izgubili su svoj monopol, a nosilac brenda postaje individua, autor ili autorka. Činjenica, tj. ključna riječ jeste pomenuta projektna logika, redizajn i tržište koje treba percipirati kao izazov. Važno je istaći da taj proces mora imati podršku kulturne politike koja mora pronaći ravnotežu u

osjetljivim pitanjima kulturnog razvoja i same tradicije društva uspostavljanjem javne brige o kulturi.

...Na taj način uvodi se projektna logika i tržišna „borba“ i poželjna politika koja proizvodi efekat odgovornosti, a koja je uz standardizaciju rada ključni element u procesu tranzicije kulture i upravljanja kulturom u odnosu na period ideoološkog društvenog, ekonomskog i kulturnog nasljeđa. Takođe se na profesionalan način ocjenjuje rad svakog subjekta kulturnog sistema i daje prohodnost svima koji uvođe standarde kvaliteta u svom radu. U redefiniciji tzv. stečenih prava može se sagledati proces tranzicije sistema kulture, u kome treba na minimum svesti ono što se samo po sebi podrazumijeva, a to je obično „bezbržna“ pozicija „životarenja“ na sto postotnim budžetskim finansijama, karakteristična za period socijalističkog uređenja kulturnog sistema.

Kulturni sistem i njegova dinamika predstavljaju polje koje u svom osnovnom određenju mora biti u stalnom procesu promjene. Tako mora biti i u domenu pozorišta. Umjetnička i kulturna produkcija zahtijeva sistem koji je modelovan tako da procese promjene podržava i ubrzava. U savremenim društвima to je zadatak i uloga kulturne politike. Na taj način uspostavljaju se razvojni modeli koji kulturni sistem postavljaju kao otvoreno polje razvoja, dakle redizajn se postavlja kao osnovna matrica programskog i produpcionog djelovanja unutar pojedinačnih aktera, institucija i neformalnih organizacija i projekata. Praksu ili prakse koje svjedoče da može biti i drugačije, predstavljaju tradicionalne kulturne sisteme koji jednom uspostavljeni model ili dizajn organizacione, produzione i programske logike održavaju bez obzira na razvojne trendove u okruženju. Razlozi zašto je to tako mogu biti različiti. Odsustvo kulturne politike, inercija ustanova kulture, birokratsko upravljanje, kadrovska struktura, tehničko-tehnološka zaostalost, odsustvo preduzetničke logike. Redizajn pozorišnog sistema treba da uključi niz aspekata: određivanje umjetničkih standarda, kulturne potrebe, vrijednovanje rada pozorišnih institucija i njihovih programa, podsticanje umjetničke produkcije, poboljšanje sistema finansiranja, obrazovanje nedostajućih kadrova i posebno edukaciju unutar novih polja zani-

manja u pozorištu, uz stvaranje uslova za nove oblike i forme pozorišne produkcije. Redizajn je zapravo potreba za novom praksom i logikom pozorišnih aktera, novim prostorom, novom organizacijom i programski diversifikovanijim sadržajem kao i nužno efikasnijim modelima poslovanja i finansiranja koji se ne naslanjuju dominantno samo na budžetska sredstva. Okruženje iz koga i samo pozorište crpi svoju transformaciju jeste okvir donosilaca političkih odluka i posebno normativni aspekt kulture koji u sadejstvu sa kulturnom politikom definije važan pravac razvoja svakog pojedinačnog polja umjetničke produkcije. Usvojeni Zakon o kulturi i njegova primjena u narednom periodu donijeće niz promjena u pozorišnom sistemu i njegovim pojedinačnim segmentima.

Jedan od prioriteta perspektive crnogorskog pozorišta moralo bi biti mapiranje i istraživanje svih aktera tog sistema. Proces nastanka i razvoja pozorišnih institucija u svim aspektima organizovanja dešavao se po određenoj inerciji koja nije uključivala ozbiljne analize promjena koje su se nastajale, a proces i dalje prati niz neriješenih pitanja. Na osnovu ovog stava proizilazi i potencijalni zadatak za stratešku analizu s jedne strane ukupnog pozorišnog sistema i pozorišta u Crnoj Gori, i pojedinačne strateške analize svih institucija koje predstavljaju različite forme pozorišne organizacije. Na taj način, stručan i metodološki utemljen uradila bi se i evaluacija, koja bi definisala različita pitanja ključni elementi su organizaciono-produkcionim, kadrovskim, prostornim, tehničko-tehnološkim, ekonomskim i, naravno, programskim, tj. repertoarskim. Suštinski razvoj ili perspektiva crnogorskog teatra treba da dovede do balansa između estetskih ciljeva i efikasnog organizacionog funkcionišanja. Program, tj. repertoar je ono što pozorište čini vidljivim i što mu daje smisao postojanja. Kvalitet i umjetničko kulturni profil trebao bio biti osnovni izazov procesa konstituisanja pozorišnih institucija u Crnoj Gori. Program razvoja kulture u opština na sjeveru Crne Gore, primjer je projekta koji definiše promjene i razvoj, posebno sceničkih prostora i definije potrebu jačanja kapaciteta centara za kulturu. Programski sadržaj svih aktera pozorišne umjetnosti i produkcije proširice prostor izvođenja i još važnije produkcije samih predstava.

...Bilježimo...

Mjesto i uloga pozorišta u savremenoj kulturi

Piše:
Sladana Vujović

Na koji način savremena društvena i kulturna kretanja oblikuju teatar? Upotreba uticaja i vokabulara iz raznih kultura i kreativnih disciplina je veoma izražena dimenzija

savremenog teatra. Taj kulturni nomadizam je logičan izraz poimanja savremenog svijeta kao 'globalnog sela'. Od jednog dijela savremenog teatra se očekuje da artikuliše neke kulturne prostore u nastajanju - na primjer evropski društvenokulturni prostor, onaj koji se oblikuje iškustvima preseljenja, života u dijaspori, mijenjanja, širenja granica itd. Fondovi EU stimuliraju pan-evropske pozorišne projekte koji istražuju pitanja integracija, granica, asimilacija, otuđenja i dezintegracija. Na taj način je savremeni teatar u Evropi stimulisan da učestvuje u aktuelnim debatama o transformacijama identiteta i da se nosi sa kulturnim i emotivnim prtljagom prošlosti. Prepostavka je da će nešto od svega toga biti produktivno za istoriju, kolektivno pamćenje, politiku - a možda usput i za napredak same pozorišne umjetnosti.

U svom institucionalnom identitetu pozorište je uvijek i svuda donekle sluga društveno - istorijskih procesa, ali budući da je starije od njih, njegova sirova snaga osigurava njegovu stvaralačku slobodu. Drama, sуштина pozorišnog bića, opstaje, u biti ista, kao što je i naša potreba za njom nepromijenjena - od nje očekujemo odgovore van vremena, ali u duhu vremena.

Veliki broj novih pravaca koji donekle negiraju tradicionalne oblike drame, a koji se javio tokom 20-tog vijeka, polazio je od stava da drama na sceni nije ključ za razumijevanje aktuelnih pitanja. Odstupiši od Drame, razni oblici post-dramskog teatra ostali su samo momenti u transformativnom procesu pozorišta. Dok se oni oslanjaju na zvuk, spektakl, ironiju, karakter, masku itd., samo teatar zasnovan na drami i dalje garantuje zaokruženje i razrješenje narativa.

U skorije vrijeme postaje jasno, da tekstualni elementi zapleta, karaktera i narativa prvenstveno izloženi u obliku dijaloga opstaju kao osnovne strukturne komponente potrebne publici. Oni se podrazumijevaju pod tom ključnom riječi 'drama' i informišu ne samo teoriju drame već i očekivanja publike. Drama je, drugim riječima, duboka potreba publike a teatar i drama u tako čvrstom zagrljaju da, bez obzira na sve radikalne transformacije u zadnjih stotinjak godina, koncept drame opstaje kao latentni normativni u teatru - koji reflektuje i oblikuje kulturna kretanja.

Kao takva drama u razvijenim zemljama danas igra sve važniju ulogu u edukaciji - kako u školama i drugim institucijama (uključujući one za razne vidove rehabilitacije), tako i na radnom mjestu. Utvrđeno je da ona stimuliše učenje i kreativnost kod učesnika u tim edukativnim procesima. Kad dekodira dramsko iškustvo, subjekti edukacije kroz dramu, kao i pozorišnu publiku, spontano razumiju dramaturgiju i njenu estetiku i iz nje prihvataju istine i inspiracije za lične procese koji se nastavljaju na one, doživljene kolektivno, tokom teatarskog iškustva.

Danas postoje mišljenja da pozorište neće imati snage da nadživi internet - medijum u kojem svako može da stvara i prikazuje sopstvenu umjetnost.

Ali internet je ipak samo sredstvo komunikacije. Vjerujem da je pozorište u našem, izrazito tehnološkom i sve otudjenijem vremenu, potrebitije nego ikad. Ono ostaje vitalno i jezike drugih medija uspešno utapa u svoj vokabular.

Mjesto i uloga pozorišta i drame u društvu ostaju nepromijenjeni. Teatar je i danas mjesto kolektivne katarze, zabave, inspiracije, forum za introspekciju, kritiku sopstvene moralne osrednjosti, društvenu kritiku i spoznaju univerzalnih istina u magičnom krugu igre i rituala. On i dalje remeti duhovni 'status quo', tjeru na razmišljanje i postavlja pitanja, a to čini kroz elemente za čiju je savršenu koheziju potrebna izuzetna stvaralačka inteligencija. Nastalo je i opstaje kao odgovor na potrebu ljudskih bića da se sa tom istinom susreću upravo na taj način, te zbog toga njegova uloga u kulturi i društvu i danas ostaje neprikosnovena.

Autor teksta je reditelj, pisac, producent i glumac

Teatrologija - nove knjige

Biti glumac

Brevijar dramskog vaspitanja i obrazovanja

Piše: prof. dr
Radoslav Lazić
(Beograd)

Nikad ne
zaboravi kako
se oseća
početnik!

ZEAMI

Knjiga *Biti glumac* predstavlja brevijar (lat. breviarium - kratak pregled, kratak izvod, kratak spisak, kratak izveštaj; molitvenik, trebnik) o dramskom vaspitanju i obrazovanju. Ovo je mala teatrologija propedeutike o glumačkoj umetnosti - malo zbornik o uvođenju u teoriju i praksi, tehniku i estetiku, metod i sistem dramske glume.

U nauci o pozorištu najmanje je kod nas istražena oblast teorije dramske pedagogije, posebno vaspitanja i obrazovanja glumaca za dramski teatar. Istini za volju treba reći da postoji veliki broj praktičnih priručnika naših autora, ali još više prevedenih dela, o tome kako se čita dramsko delo i studira uloga, kako se radi na pripremanju predstave, posebno kako se gradi dramski lik. Ali, veoma je retka stručna literatura o tome kako se postaje dramski glumac. Temelj takvih učenja je još uvek nezaobilazni *Sistem - teorija glume* Konstantina Sergejevića Stanislavskog.

Panorama klasičnih, modernih i savremenih ogleda o osnovnim problemima dramskog vaspitanja i obrazovanja prvi puta se, ovde i sada, objavljuje kao celina

u ovom malom zborniku. Pravila, principi, metode, sistemi u sažetim fragmentima, koje su pisali značajni umetnici-pedagozi, u svetu i kod nas, ovde se utelovljuju kao svojevrsna propedeutika dramske glume.

U prvom delu ove male hrestomatije su klasični tekstovi iz prvog *Priručnika za glumce* - Natjašture Baharata Muni, rodonačelnika sanskrtskog teatra u Indiji, pisani početkom nove ere, znači, pre više od dve hiljade godina. Iz traktata *Fušikaden - O prenošenju cveta glume Zeamija*, "oca japanskog klasičnog No-teatra i drame" s početka XV veka ovde se objavljaju zapažanja o vežbanju u skladu s uzrastom i o scenskom pokretu. Šekspirov *Hamletov govor glumcima* za mene je najbolja poetika i tehniku glume koju poznajem u svetskoj literaturi o pozorištu. Bez njega ova mala antologija o glumi ne bi bila celovita. *Pravila za glumce* Johana Wolfganga Getea zaključuju klasičnu propedeutiku glume.

U drugom delu objavljujem esej K. S. Stanislavskog o dramskoj školi i plan za pozorišnu etiku. Slede Brehtovi tekstovi o obrazovanju glumaca, kao i njegove vežbe za glumačke škole. Dalje, Sara Bernar, jedna od najznačajnijih pojava u istoriji moderne glume, piše o moralnim osobinama nužnim za glumca. *O pedagogiji glume* i svojim iškustvima o formiranju dramskih glumaca piše Mateja Mata Milošević, jedan od najboljih dramskih pedagoga srpskog modernog pozorišta XX veka. Posebnu celinu čine tekstovi vrsnih dramskih pedagoga Mihaila Čehova, zatim Li Strasberga, Elija

Teatrologija - nove knjige

Kazana i drugih protagonista moderne dramske pedagogije u svetu.

U trećem delu su moji estetički razgovori s glumcima i rediteljima Pekinške opere, japanskog klasičnog Kabuki-teatra, sa Žakom Rosnerom, direktorom Pariskog konzervatorijuma, sa Žakom Lekokom, osnivačem pariske Akademije mima, s Eudeniom Barbom, osnivačem eksperimentalnog Odin teatra i Antropološke škole glume, kao i našim istaknutim dramskim pedagozima dr Branivojem Đorđevićem, Borom Stjepanovićem, pisacem trotomne metodike *O glumi*, dr Vladimirom Jevtovićem, istaknutim dramskim pedagozima. Malu teatrologiju dramskog vaspitanja i obrazovanja zaključuju tekstovi vrsnih dramskih pedagoza Tomija Janežića i Biljane Mašić, kojima se pridružuje Gordana Marić s fragmentima iz *Neuhvatljivog sistema glume*.

Brevijar *Biti glumac* je knjiga od najveće koristi za one koji žele *biti glumci*. To podrazumeva univerzitetske studije, životnu posvećenost i najveću moralnu odgovornost neprestanog vežbanja i stručnog usavršavanja duha i tela. To su godine studiranja i produbljivanja tehnike i estetike u potrazi za virtouznošću umetnosti dramske glume - kao i za one koji već jesu formirani dramski glumci, da preispituju sebe, gde su i šta im valja činiti, u ostvarivanju istinske umetnosti glume.

Hamlet zaključuje: „Biti spremam – to je sve“. Biti glumac znači moći sve, čak i da se lebdi i leti, preobražava, da se savršeno „svira na samom sebi“ ...Biti glumac podrazumeva sistem podrugojačenja, metamorfoza, transformacija, animacija, podrugojačenja, preoblikovanja čoveka čovekom na sceni za čoveka o gledalištu.

Stanislavski je tvrdio da se gluma ne može naučiti. Gluma se može učiti,

misli on. Zato postoje dramske škole, akademije, fakulteti, univerziteti... Pravilo je da nema pravila. Kako biti glumac, kako biti čovek – to je tajna nad tajnama. Znaju je samo posvećeni.

Bez etike nema estetike. Bez tehnike nema umetnosti. Biti glumac – znači biti čovek mnogih veština, znanja i umeća... Svirati na sebi najveće je ljudsko umeće.

Nema složenije i zahtevnije umetnosti od umetnosti glume, bez obzira gde se i kako ostvarivala na sceni, filmu, radiju ili televiziji, u teatru animacije, lutkarkom pozorištu... Gluma se ostvaruje u životu ljudskog organizma. To je istinska umetnost koja hoda.

Od svih uloga koje stvarnost dodeljuje ljudima - najteža je biti glumac, totalna umetnička ličnost. Samo je teža uloga, u ovom dramatičnom svetu, BITI ČOVEK.

GLUMAC JE ČOVEK KOJI JE U STANJU DA TAJNAMA PODRUGOJAČENJA BUDE ISTINSKI DRUGAČIJI DRUGI ILI TREĆI ČOVEK. BITI GLUMAC PITANJE JE SVEKOlike DRAMSKE UMETNOSTI.

LICE I LIK, ULOGA I RADNJA, SUKOB I DEŠAVANJE U FABULI DRAME SUŠTINA JE GLUME.

VRHUNSKI ZADATAK GLUMCA JE DA OSTVARI ISTINITOST GLUMAČKOG POSTUPKA KAO NAJVİŞEG ESTESKOG ĆINODEJSTVA NA POZORNICI.

ARS LONGA – VITA BREVIS ! ŽIVOT JE KRATAK – UMETNOST JE VEĆNA!

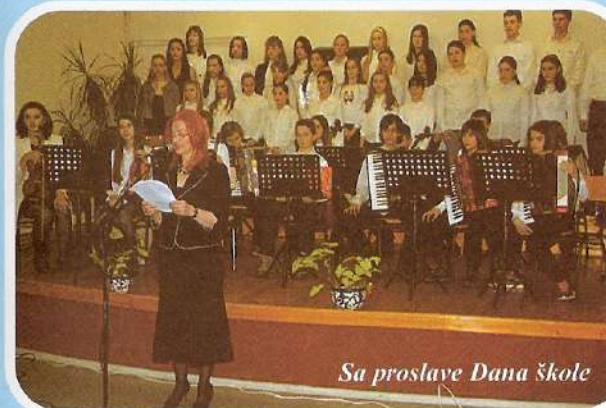
...Bilježimo...

Muzička škola „Dara Čokorilo“

Za muziku se isplati živjeti

„Nikšićko pozorište“ i Muzička škola „Dara Čokorilo“ su 5. januara tradicionalno organizovali Božićni koncert, na kojem je u jednočasovnom programu izvedeno dvadeset pet kompozicija klasične muzike. To je bio svojevrstan praznik za dušu, zbog kojeg je tih dana vrijedilo doći u pozorište.

Učenici i profesori Muzičke škole

Sa proslave Dana škole

orkestar harmonika i različite kamerne sastave.

„Naša istraživanja iniciraju djeca, njihova interesovanja. To bitno utiče na razvojne planove škole, u čijoj izgradnji učestvujemo svi, što doprinosi dobroj atmosferi u ustanovi. Zbog interesovanja djece od iduće školske godine u nastavni plan biće uključene i udaraljke, za koje smo obezbijedili kadrove“, njavila je Vuković. Do kraja školske godine, pored redovnih aktivnosti, u Muzičkoj školi radiće se i na pripremama za učešće na brojnim festivalima u zemlji i inostranstvu, odakle su učenici te ustanove skoro svake godine donosili vrijedne nagrade i priznanja.

„Niko ne može reći šta će u muzici da dobijete, a ni šta će zauvijek da izgubite, ali zasigurno isplati se za muziku živjeti“, ocijenila je Vuković. Tu maksimum potvrdili su učenici i profesori Muzičke škole „Dara Čokorilo“ izvodeći program u kojem je bila zastupljena filmska, klasična i džez muzika.

Orkestar Škole na Sceni 213

...Bilježimo...

Iz aktivnosti KUD-a „Zahumlje“

Dugova drumovanja

U organizaciji „Zahumlja“, krajem decembra, u velikoj Sali tog Kulturno-umjetničkog društva, prikazan je dvadesetominutni film „**Do davola**“, dramaturga Obrada Nenezića. Film je raden u produkciji Radio-televizije Nikšić i predstavlja jedinstveno svjedočanstvo o životu i stvaralaštvu **Milana-Duga Krivokapića**, počvšeg nikšičkog pjesnika, satiričara, humoriste i novinara. To veće je ujedno bilo i sjećanje na Duga, jednog od statusnih znamenja Nikšića. Dugo je već dugo-dugo pisao i govorio „svoje kratke i iskrivljene misli o našem čovjeku, našem vremenu, o našim naravima“. Tako je Dugovo pisanje „trajalo i živjelo kao narodna, kolektivna svojina“, navodi Branko Stojanović u pogovoru Dugove knjige aforizama „Ima majmuna biće i ljudi“. Osim te knjige, Krivokapić je, kako je znao da kaže: „u izdanju prijatelja i mene“ objavio još dvije knjige „**Dođavola**“ i „**Živim tako**“, a rođonačelnik je radio-humora i radio-satire u Crnoj Gori. Njegova kulturna emisija „Radio-taksimetar“ okarakterisana je kao jedna od ovovremenih legendi grada Nikšića. A legende poput Duga ne umiru, što je pokazalo i veće posvećeno tom pjesniku i humoristi, bez čijeg bi stvaralaštva ovaj grad bio mnogo siromašniji.

Umjesto klasičnog izvještaja ili osvrta sa večeri sjećanja na Duga, autor ovog teksta (S.M.) objavljuje dio iz njegove biografije, koju je sam pjesnik napisao. Učinilo mi se to onako Dugovski, pa iako, naizgled, odudara od novinarskog zanata. Dugo bi mi rekao kao nekada. „Neka, neka bude tako, piši samo kao Ti, važno

je da je Tvoje“. U ime tog savjeta, kojeg sam primila od Duga na početku novinarske karijere (a to niješ sam učila na studiju žurnalistike), ostatak bijele hartije popunjavam njegovim redovima. Ko bi bolje i slikovitije opisao Dugovo biografiju, od njega samog. Niko, sigurno!

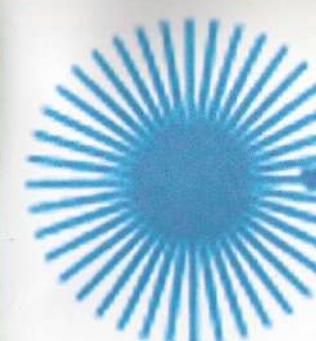
„Roden sam, ne svojom voljom, već pod silom pritiska 1947. godine u Zaječaru. ...Imao sam godinu dana kad mi je otac, u 30-

toj godini, umro od posljedica ranjavanja na Majevici. Ostavio je mene i majku, odlikovanja, fotografiju u oficirskoj uniformi i – ništa više. Inače, u mojoj porodici svi umiru mladi, bilo prirodnom smrću ili tragično. Valjda, porodična tradicija. Ja sam pokvario projek. ...Još u osnovnoj školi, pod ruku me je uzelo proklestvo poezije. Humorom i satirom počeo sam da se bavim 1969. godine. Tada sam uveliko pušio i bio čest gost nikšičkih kafana. Živio sam na svoj način – makar bio i pogrešan, bio je moj. A moj način je – živjeti bez načina. Kad se sjetim gdje

sam omrcao i osvitao, jadan i žalostan, mislio sam da neću doživjeti 35-tu, a ja uveliko pregrinješ i 55-tu. Sudbina, šta li je? Mislim da me bavljenje humorom i satirom održava sve ove godine. Zadnjih 15 godina dobio sam značajna priznanja za humor i satiru, kao i za poeziju. Znači da me polako otpisuju. Satiričare obično satiru, mene još nijesu – ne dam se, ja sam sin izdržljivog naroda. Inače sam ateista. **Davno su ubili Boga u meni**. Moja pjesma već odavno je: **Duni vjetre malo preko jetre**. ...Sa mnom se završava loza Marka Blagotina“, napisao je Dugo 2006. godine, onako sam za sebe i o sebi, jer takav je bio ON. Dugo. „A šta bi drugo?“

Karikatura iz knjige „Ima majmuna biće i ljudi“

epcg

**Elektroprivreda Crne Gore
AD Nikšić**

JP Radio i Televizija Nikšić

81400 Nikšić,
Novice Cerovića 30A
tel. 083 212 735
fax. 083 212 719
e-mail: rtvnk@cg.yu

www.rtniksic.com

KONOBA
Portun

NIKŠIČKO
POZORIŠTE

Izdavač: JU „Nikšičko pozorište“

Pozorišni savjet:

Goran Jevrić (predsjednik), Simo Trebješanin, Milan Vico, Sava Čupić
i Tanja Perišić

Direktor: Zoran Bulajić

Urednik: Slavojka Marojević

Uređuje: Redakcijski kolegijum

Lektor: Zorica Zeković

Dizajn: Dragan - Džo Dujović; realizacija:

Maja Duranović i Darko Čolaković

Tehnička obrada tekstova i priprema

časopisa: Vasilije Nenezić, Marija Kasom,

Ljudmila Delić, Vesna

Vukićević i Anka Tomić

Adresa: ul. Narodnih heroja 10 ,

81402 Nikšić , Crna Gora

Telefon: 040/214-353;

mob. 067/222-083

Telefon/fax: 040/213-566

Biletarnica: 040/214-393

E-mail: slavam@t-com.me

Internet: www.niksickopozoriste.com